

PDF Compressor Free Version

Энсиэли

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

○ Нам улууһун хаһыата ○

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

1996., 2005 сылларга республика бастык хаһыата

2009 с.
Олунньу

25

күнэ

Сэрэдэ

№21

(10159)

СР правительствота отчуоттуур

ТОЛКУЙГА ТУҢААЙАР ОРУННААХ ТУРУОРСУУЛАР

П. ХОМУСТААХ. Ааспыт нэдиэлэ биигэ улуустун 6 нэһилиэгэр Саха республикатын правительствотун отчуоттуур бөлөҕө тыа хаһаайыстыбатын министр Роман Гаврильевич Дмитриев, үөрэх министерствотун хааччылыгыта отделын салайааччыта Лена Борисовна Тэн, Президент уонна правительство дьаһалталаарын олохтоох бэйэни салайыныы боппуорустарыгар департаменн солбуйааччы начальнига Евгений Николаевич Федоров отчуоттуур мунньахтары ыйттылар. Улуустун «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын үлэһиттэрэ, тэрилтэлэр салайааччылары бу отчуоттуур бөлөҕү

арыаллаатылар.

Мунньахха барыта 56 киһи кыттыны ылла. Барыта 10-тан тахса ыйгытыны онордулар.

Тарскай П.Е. тутуулар эргэлэрин, бөһүөлөк көһөрүүгэ бэлэм олохторун, иһэр уу кирдээтин этэн туран бу боппуорустары быһаарыны болжоттоҕо ылары туруоруста. Правительство сыллааҕы үлэтин «үчүгэинэн» сыналаата.

Кузьмин А.А. II Хомустаах нэһилиэгэ улахан историческай суолталааҕын быһытынан хардары биригэ үлэлээһингэ Дьоккуускай куорат мэриятин сыһыарары, оҕуруот аһын батарыга элбэх ороскуот көрсүллэрин, транспорт боппуоруста ыарахаттарын, Намга бородоуксуйаны харайар база суоҕун этэн туран тыа хаһаайыстыбатын министрствота бу үлэни быһаарыга үлэлээһингэр көрдөстө, ходуһалар ууга бараннар мелиорацияны ытыгары, сылгылар сааһырыгытынан үөрү сэргэхситэр туһугар, сылгыны атыылаһарга өйбүл наадатын туруоруста, отчуоту «үчүгэинэн» сыналаата.

Сивцев Д.Е. саҥа оскуола тутуутун ытыгарга, эбии актовай сааланы бырайыакка онорторор туһунан туруоруста. Правительство элбэх үлэни ыһыһытын, үөрэх салаатыгар элбэх көмө оҕоһуллубутун ахтан туран ытыһылыбыт үлэни «үчүгэинэн» сыналалырга ыһырдта.

Алексеев А.С. бөһүөлөк көһөрүүтүгэр үбүлээһини көрөрү, оскуола тутуутун саҕалыгы, сайылыктааһынга, конебаза тутуутугар көмөнү онорору туруоруста.

Протопопов С.Н. сири биэригэ уустуктар баалларын, кыты кыра нэһиликтэргэ сир учаастагын биэригэ аукционнары ытыгытабыллыбатын, нэһиликтэ мелиорация үлэтэ ытыллыбака турарын этэн туран правительство бу боппуорустары быһаарыга болжоттоон уурарыгар, көмөнү онороругар туруоруста.

И. ИВАНОВ

1 ХОМУСТААХ. Бу нэһиликтэ тутуу министри 1-кы солбуйааччы В.В. Расторгуев салайааччылаах бөлөх отчуоттаата. Хомустаахтар ыйгытылары аҕыйах соҕус тынан баран оруннаахтар. Манна даҕатан эттэххэ, бары нэһиликтэргэ ыйгытылар, туруорсуулар маарыннаһаллар, онон олохтоохтор кыһаллалара тэн соҕус.

Суверенитет, төрөөбүт тылы чөлүгэр хаалларыга правительство туох дьаһаллары ылары, тыа сири социальнай-экономическай сайдыгытын программалары софинансированига төһө үп тутуллубутун, генеральной былаанга төһө үп көрүллүбүтүн, быраһыллыбыт сири поселенияга биэрэргэ туох бэрээдэк баарын, кирдээх ууну ыраастыыр сооружеение хаһан тутууларын о.д.а. ыйгытылар. Тас дойдуга үөрэммит саха оҕолоро ханна тийбиттэрин туһунан туоһуластылар. Онуоха билинги туругунан кыраныһыса таһыгар 117 оҕо үөрэнэрин, 52 оҕо үөрэхтэрин кыһыл дипломуна бүтэрбиттэрин, 40 оҕо үөрэхтэрин аспирантурага салгы сылдьалларын, үөрэхтэрин бүтэрбит 63 оҕо Саха сири соҕуруу, арҕа улуустарыгар үлэли сылдьалларын эттилэр.

Хаһыат общественной корреспонденда К. Еремеев «тыа сири олоҕо ыарахан, элбэх оҕолоох, кы-

аммат ыалга киирэн хайдах олохтоот дьон ыйыппыккыт дуо?» дьон туран нэһиликтэ 34 бырыһыана маҕаһыннартан амбарнай кинигэнэн аһы олохторун, аһардас оҕо пособиеттар олохтор үлэтэ суох киһи элбээтин эттэ. Кирдээх ууну ыраастыыр сооружеение тутууларын, Нам селотугар поликлиника тутууларын күүскэ туруоруста. Атын да тыл эппит дьон кирдээх ууну ыраастыыры, поликлиниканы, оҕо саадыгар туспа бухгалтеры, ветуправление лабораториятын оборудованиан хааччылары эттилэр. Оскуола директора А.М. Колесов оскуола суулар кутталлааҕын этэн туран саҥа таас оскуола тутууларын наадатын эттэ.

Мунньах кэнниттэн «элбэх киһи этиэхтээх этэ да эппиттэр, кинилэр правительство председатели Е.А. Борисовы күүһүттэрэ» дьон эттилэр. Ол эбэтэр председателтэн бэйэтиттэн эрэ ыйыталаһар, туруорсар ордугун бэлиэтээтилэр. Хомустаахтар ааспыт сылга ытыһылыбыт үлэни «ортонон» сыналаатылар. «Энсиэли» хаһыакка правительствоттан тугу туруорсуохха сөбүн туһунан суруйбуппут. Ону элбэх киһи ааҕан Дьоккуускай куорат өрүскэ түһэрэр кирдээх уутун ыраастыыры, поликлиниканы туруорсуу бары нэһиликтэргэ үгүс.

баран нэһиликтэ биир да социальнай объект тутуула илик. Онтон спортсаала, оҕо саада, стадион, балыһа, КСК, библиотека барыта «Үтүө дьыаланан», олохтоохтор бэйэлэрин күүстэринэн тутуллубуттарын эттэ. В.В. Расторгуев «оскуоланы эһиэхэ хаһан тутан биэрэллэрин, учараты кэтэһэн олохторун, күүскэ туруорсун» дьон этиитин ылынан нэһиликтэ баһылыга В.Г. Алексеев бу хайысхаҕа үлэ утумнаахтык барынан наадатын ыйда. Пенсионер Соловьев «тыа хаһаайыстыбатыгар сайдыы суох, «Роспотребнадзор» ирдэбилэ наһаа үрдүк, үүккэ 14 көрүгү анализ туттарабыт, сыана хонтуролтан таҕыста, аһары байбыт уонна олох дьадаҕы дьэһингэ дьон араһар буоллулар» дьон хом санаатын биллэрдэ. Эһиһигиттэн правительствоттан отчуотун атын ньыманан, ол эбэтэр министрстволар үлэлэрин тус-туһунан отчуоттуур ордугун туһунан этии киирбитэ боротокуола киллэриннэ.

Бу этии олоххо төһө киирэрэ биллибэт. Мантан көрдөххө дьон правительство нэһиликтэри кэрийэн үлэни барытын отчуоттуурун сөбүлээбэт быһыылаах. Партизаннар үлэни «үчүгэинэн» сыналаатылар.

В. РЫКУНОВА

Улуус мунньаҕын сессиятыгар

БАСТАКЫ СОЛБУЙААЧЧЫ ЭБИИ ДУОҢУНАСТАННА

Сессияҕа «2009 сылга бюджеттэн үбүлэнээччилэр реестрдэрин туһунан» уонна «Нам улууһа» МТ үлэһиттэригэр бюджет ассигнованиетын улаатыннарары туһунан» экономикаҕа уонна финансаҕа солбуйааччы Л.Н. Петрова иһитиннэрдэ. Сорох депутаттары хамнас сүрүн чааһа үрдэтиллибэтэ долгутта. Депутаттар С.И. Тоскин, Р.Е. Окоороков, А.Г. Кобяков 11,2% эбиллини хамнас сүрүн чааһыгар киллэрэри туруорустулар. Онтон депутаттар А.Г. Шарапов, Л.А. Слепцов үлэ хаачыстыбатынан көрөн төлөнүөхтээх диэттилэр.

«Нам улууһугар 3-гэр дьылы саастаах оҕолору босхо үүт аһылыгынан хааччыыты туһунан» балаһыанньаны уонна «Тубдиспансерга сытар миэстэни сарбыйыты туһунан» улуус кылаабынай бырааһа Л.А. Слепцов сырдатта. Депутаттар кыайан быһаарыллыбака турар оҕо аһылыгын туһунан дьоннорун туруорсуутун ылынан сөптөөхтүк быһаардылар. Ол курдук улуус кииниттэн ураты, ыраах нэһиликтэргэ бу көмө үгүтү күннэтэ бэриллэр усулуобуйа суоҕунан 1 саастарыттан үөһэ харчынан туһаннарарга дьон анал балаһыанньаны ылынылар.

Тубдиспансер үлэтин республика 2011 сылынан улууска тохтоор туһунан былааны депутаттар биир санаанан утардылар, эпидемиологическай балаһыанньа мөлтөөн эрэринэн, сэллик тарҕанар куттала баарынан. Билигин баар 25 куйканы олохтоо эспэккэ, 15-тэн аччаппакка дьон быһаарыы ылынылар уонна правительство председателигэр уонна доруобуйа харыстабылын министрэгэр туруорсуу сурук бэлэмнээтилэр.

«Бюджеттэй тэрилтэлэр энергияны кэмчилээһингэ ытыгар үлэлэрин иһин экономическай көбүлээһин туһунан балаһыанньаҕа уларытылары киллэри туһунан» дьоннэ балайда мөккүһөн баран кэмчилэммит үп 40%-нын тустаах тэрилтэҕэ, 60% «Нам улууһа» МТ дьаһалтатыгар киллэрэн туһаннаах сыалыгар туттуохха дьон быһаардылар.

«2009-2011 сс. Нам улууһугар бэрээдэги кэһиини сэрэтии үлэ» программата туолуутун туһунан ИДьО начальнигын солбуйааччы эбээһинэһин толоро сылдьар И.И. Готовцев кэпсээтэ. Манна «Ленскэй нэһиликтэ» МТ дьаһалтата ситэ үлэлэспэтэ ыйылынна. Онон МТ баһылыгар П.М. Поповка депутатскай запроһу онорорго дьон быһаардылар.

Салгыы «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын структуратын туһунан көрдүлэр. Сүрүн мөккүөр тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар солбуйааччы тула барда. Дьаһалта бу штаты суох онорор тына бырайыагын онорон киллэрбит. Маны депутаттар А.Г. Кобяков, Ф.Е. Колесов сөбө суоҕунан ааҕан утардылар. Улуус сүрүн производствота тыа хаһаайыстыбата буоларынан хайаатар да баһылыгы бу салаага солбуйар салайааччы баар буолуохтаах дьон коллегаларын өйдөтө сатаатылар. Ол кэнниттэн баһыйар ахсаанынан дьаһалта киллэрбит бырайыагы ылынылар. Онон тыа хаһаайыстыбатынан уонна «социалкаанан» баһылыгы 1-кы солбуйааччы Н.В. Слепцов дьарыктанар буолла.

Инокентий ИВАНОВ

ТЫҢ БЫДЬАҢЫК

(Сэнээри)

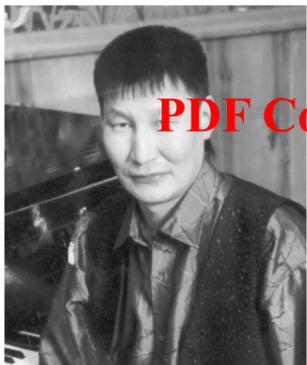
Л. Уваровская, К. Еремеев ыстатыйаларын өйөөммүн, куорат кирдээх уутун улуу өрүспүтүгэр куталларын утараммын, бу хоһоонунан ыстатыйа курдук суруйаммын ытыабын.

Автор

Киин куораппын
Кирэ буораппыт:
Кирээһин, помоятын,
Бөҕүн-саабын, туалетын
Улуу эбэбит уутугар
Ким эпизитинэн суотугар
Курулааччы куппуга,
Сыбаалкаҕа кубулуппуга
Төһө өр буолла,
Хас сылын туолла?
Омсолоох үбүлүөй,
Саҥарбаппын үлүбүөй.
«Уохтаах уоһурдуу»
Сыһа саныбын дуу
Сагалы дьаһанар,
Саганы айар
Саганы истэ иликпит —
Өркөн өйдөөх
Уһулчучу ачынайдартан,
Барыны тобулар
Толуу тойоттортон.
Киин сиргэ
Боччум бэдэрээллэр
Тугу этэн эрээллэр...
Сэргэх санэпидтэр
Сэргизэби тугу да эпээттэр.
Аһыйах балбаах
Албас күөл үрдүгэр
Ыһылыннаҕына-тоҕуннаҕына
Саха сыалдыата
Уһуллуор диэри
Ыстараап ынырыга,
Сэрэтии кытаанаҕа.

Намнар бииги
Ньачырбатабыт ээ
Илиистиктээх балыгы,
Үөскэтэбит ээ
Үөннээх салыны.
Бииги эрэ буоллабай,
Улуу эбэбит уутун
Иһэр-аһыйар
Элбэх буоллаҕа.
Аҕа баһылык
Ылсыа дуо дьаһалы
Сыыдамнык-суһалпык,
Правительство, Ил Түмэн
Үлэлэһиэ дуо түмсэн,
Дьэрэмэйэп дьэбэлэйдиринни,
Сөрү-сөпкө эпизитини
Фильтр наада бийэххэ
Ыраас ууну иһиэххэ.
Тыһын боппуорос
Турар бийэххэ
Уонна эһиэхэ.
Быраастар быһаарсыт
Норуот чөл туругун иһин
Кизэн кэпсэтинни таһаарсыт.
Наада буолла
Далааһыннаах акция,
Тутулуктаах онтон
Бүтүн норуот-нация
Саҕата суох олохуман,
Балык оруолун толоруман.

Н. ФЕДОТОВ.
1 Хомустаах

Ханна да, хаһан да буолларбын Хайаан да эйгин булуобум, Халлаантан сулуустуу сүндүөстээн, Хаар буолан ытыскаар түһүбүм...

ИСТИН ИЙИИ ЫРЫАҤЫТА

Ыччат айар, үтүөбэ-кэрэбэ дьулуһар

ытыллар тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кыттабын. Ырыаһыт быһытынан биер дойдулаахпыт Дмитрий Ядрихинский «Ток-Шоу Мастер» агенствота ытар программаларыгар кыттааччыбын. Ырыаларым аранжировкаларын доҕорбунаан Сергей Акимбетовтыын сүбэлэһэн оноробут, кини студиятыгар уһуллабын.

— **Хаһаангыттан ырыа айытынан дьарыктаммыккыны?**

— Ырыа айытынан музыкальной училищега үөрэнэ сылдьан дьарыктаммытым. Биригэ үөрэммит доҕотторум Александр Бурнашев, Аскалон Павлов, Иннокентий Готовцев буолаллар. Бу уолаттар билигин саха эстрадатыгар туспа суоллаах-иистээх биллэр-көстөр дьон. Устудьуоннуу сылдьан ордук тапсан Уус-Алдантан сылдьар, олус талааннаах, бэйэтэ элбэх ырыалардаах Иннокентий Готовцевтыын гитаранан ылыырбыт. Мин киниттэн кыра-кыра-лаан үөрэнэн мелодия айарга холломмутум.

Бастакы «Өйдүүгүн, доҕоруом» дьин ырыабын 1989 с. айбытым. Онтон сағалаан ырыа мелодиятын айан кириэн барбытым. Билигин 20-чэ ырыалаахпын.

— **Ордук ким хобоонноругар мелодия айаргын сөбүлүүгүн? Ырыа матыбын айар эйиэхэ төһө ыараханник кириэрий?**

— Бастакы ырыаларым Иннокентий Сосин, Наталья Михалева-Сайа тылларыгар айыллыбыттар. Билигин улаханник билибэт автордар хобоонноругар эмиэ үлэлэһэбин. Ырыа матыбын хаһан бағарар бағардахына, этэргэ дылы сакаас быһытынан кыайан айбаккын. Сорох матыбы бэйэтэ чэпчэки бағайы-

тык көтөн кириэр. Оннук матыбы табыллыбыт ырыанан ааттыаха сөп. Онтон бэйэн күүскүнэн гитараға, пианоға таһаарар мелодиян соччо табыллыбатах ырыа буолар эбит дьин санааға кэллим. Онон ийи киридэҕин эрэ ырыа мелодиятын айабын.

— **Мин эн ырыаларгын иһит-тэхпинэ барыта лирическэй, поповой ырыалар. Атын стильгэ холонор көрбүтүң дуо?**

— Устудьуоннуу сыллар-быттан лирическэй ырыаға охтубутум. Ол стилем уларыйбака сылдьар. Атын стиллээх ырыаларга холоно иликпин.

— **Ырыаларгын эйигиттэн ураты толорор дьон бааллар дуо?**

— Ырыаларбын үксүн бэйэм толоробун. Арай Нелли «Ыллаа дуу, доҕоруом, ырыата» дьин ырыабын толорбута. Уонна Хатырыктан төрүттээх Надя Павлова-Мичийээнэ «Ахтылҕан» дьин ырыабын ылыыр.

— **Хатырыкка «Уолан» ырыа ансаамбылын тэрийэн үлэлэтэ сылдьагың. Ансаамбыл туһунан кыратык сырдата түс эрэ.**

— «Уолан» эр дьон ансаамбылы 2003 с. күһүнүгэр тэрийэн сағалаабытым. Бастаан бэһиэ этибит. Билигин Хатырык нэһилигин ылыыр эр дьон мустан уон буоллубут. Нэһилээх иккитэ-үстэ мустан дьарыктанабыт. Сылын айы ытыллар «Ыллыр эр дьон» улустуга конкурс төүрт төгүллээх гран-при хаһаайынарабыт. 2005 сыллааха Дьокуускай куоракка ытыллыбыт республиканскай патриотическай ырыа конкурсугар «Лучший дебют года» номинация кыайылаахтара буолбуптук. Кыайыы 60 сылыгар анам-

мыт республиканскай конкурска I степеннээх дипломант, Суоттуга «Ыллыр эр дьон» республиканскай конкурска «Ийэҕэ аноммат ырыаны бастын толоруу» дьин номинация үрдүк ааттары ылбышыт.

2007 с. Хамағатта нэһилиэгэр ытыллар «Ырыа кытыла» республиканскай дуэттар, триолар күрэхтэригэр доҕорбунаан Иван Поповтуун кыттан I степеннээх лауреат буолбуптук. Ылырын республиканскай конкурстарга: «Ыллыр эр дьон» III степеннээх лауреат, Гавриил Слепцов-Дьирэнгэй кэриэһигэр ананан ытыллыбыт күрэххэ Гран-при үрдүк ааттары ылбышыт. Валерий Егоров тэрийбит улустуга конкурсугар Гран-при хаһаайынара буолбуптук. Бу биһиги үрдүк ситиһиллэбит буолаллар.

Уолаттарым бары атын-атын эйгэҕэ үлэлиллэр. Ол да буоллар ырыаны олохторун аргыһа ногостубут талааннаах дьон. Быйыл кулун тутар 4 күнүгэр Афанасий Шестаков аатынан культура дьэтигэр биэс сыллаах айар үлэбитин түмэн бар дьоммут иниигэр дьоро киэһэни, улахан кэнсиэри көрдөрүү бэлэмнэнэ сылдьабыт. Кэнсиэргэ доҕотторум, саха эстрадатын чаҕылхай сулустара кыттыны ылыахтара. Онон уллуһун дьонун кэлин, көрүң, дуоһуя сыһанын дьин ыгырабын.

Таарыа эттэххэ, Бүлүү куоратыгар олунньу 22-23 күннэригэр «Ыллыр эр дьон» республиканскай конкурска бараары бэлэмнэнэ, кынапытын куурда сылдьабыт.

— **Оволорум бары ыллыллар. Ордук кыра уол Кеһа ырыанан дьарыктанар. Араас конкурстарга кыттан ситиһиллэр-**

дээх. Оттон ырыаны айарга холонор дуо?

— Оволорум бары ырыаны сөбүлүүллэр. Бэйэлэр да олус үчүгэйдик ылыллылар. Кыһым Катя Намнааҕы педагогическай колледж 3-с кууруһун устудьуонката. Улахан уол Ариан Дьокуускайга газ үөрэҕэр үөрэнэ сылдьар. Кыра уол Кеһа 8-с кылаас үөрэнээччигэ. Кини барыларыттан музыкаға ордук чугас. Иллэрээ сыл I Хомуустааха ытыллыбыт «Хотугу сулуус» конкурс улустугаҕа көрүүтүгэр Гран-при үрдүк аатын ылан үөрдүбүт. Билигин бэйэтэ дьэтигэр оҕолорго фонограмма онорон биэрэр. Бэйэтэ ырыа айарга холонор. Оскуола туттаах операторо, ону сэргэ музыкальной оскуола вокал кылааһыгар дьарыктанар. Волейболга оскуола сборнай хамаандатыгар оонньуур. Туох үлэһит буоларын бэйэтэ билиэ.

— **Сольнай аудиоальбомгун сүгүрүйэччилэргэр аһаан таһаартарар санаалааххын дуо?**

— Сольнай альбом таһаарар баға санаа баар бөҕө буоллаҕа дии. Ол гынан баран кыаллыбака сылдьар. Альбом таһаартарга элбэх үп-харчы эрэйиллэр. Үчүгэй хаачыстыбалаах альбому сүгүрүйэччилэргэр бэлэтири сыалтан хас биридди ырыаны чоҕуйоохпун, музыкатын онотторуохпун, куолаһынан кэрэҕэтихпун о.д.а. наада. Оно барытыгар билигингэ бириэмэм олох тийибэт.

— **Эн баға санаан?**

— Саҕа ырыаларбын таһаарыт кини. Ансаамбылбын өссө сайыннаран хаһан эмит «Ыллыр эр дьон» республиканскай конкурска Гран-при үрдүк аатын ылбыт уонна биллэн турар, сольнай альбоммун таһаарыт кини дьин баға санаалардаахпын. Оволорум үчүгэйдик сылдьан үчүгэй дьон буолуохтарын туохтааҕар да бағарабын.

Кэпсэттэ И. РЕЕВА

Манник тыллардаах ырыаны билбэт кини, арааһа, олох аҕыйаа буолдо. Бу ырыа мелодиятын суруйбут, хомоҕой хоһоону ырыаға кубулуйтан сүүһүнэн ырыаны таптааччылар сөбүлүүр ырыалара онорбут кининэн, Хатырыкка үлэли-хамныы, айа-тута сылдьар олохтоох мелодист Афанасий Татаринов буолар. Кини кинини долгутар, санныытар, үөрдөр, санаарҕатар, үрдүккэ кынаттыыр элбэх истин ийиһилээх ырыалардаах. Кини сүгүрүйэччилэригэр аһаан Афанасий Татаринов көрсөн кэпсэтэргэ сананым.

— **Афанасий, эн сүгүрүйэччилэргэр үлэн-хамнаһың, олохун туһунан кыратык сырдата түһүөң дуо?**

— Мин музыкальной училищени бүтэрэн кэлиэхпиттэн төрөөбүт нэһилиэкпэр — Хатырыкка үлэлибин, олохтубун. Билигин «Сайдам» сыһыалан кинигэр уус-уран салайааччынан үлэли сылдьабын. Нэһилиэккэ араас хайыскалаах кэнсиэрдэри, куорактары, киһэлэри тэрийэн ытытабыт. Улууска

М.М. Данилов — Нам уллуһун Бочуоттаах гражданина, Россия норуотун үөрэҕиритин туйгуна, сэри уонна педагогическай үлэ ветерана, ыччат наставнига, компартия ветерана, «СР үөрэҕиритин бочуоттаах мецената» (1989 с. историяҕа анал бириэмийэни олохтообута). Михаил Михайлович элбэх уруу-аймах Аҕа баһылыга (хос-хос эһэ).

Кини 1919 с. олунньу 23 күнүгэр Уус-Дьяангы оройуонун Казаҕы с. төрөөбүт. Эрдэ тулааһа хаалбытын Хатаска Кириллин Василий Григорьевич иитэ ылбыта. 1937 с. кини Дьокуускайдаагы педагогическай техникумга үөрэнэ кириэр, онно 1939 с. комсомолга ылыллар. 1941 с. үөрэҕин бүтэрэн үөрэх министрствотын бирикээһинэн Михаил Михайлович Уус-Дьяангы оройуонугар Казаҕы орто оскуолатыгар 4 кылаас учууталынан ананар, ону сэргэ старшай пионербаһаатайынан уонна интернат сэбиэдиссэйинэн үлэлиир. Фронга бараары көрдөһүүлэрин ылымматтара, кыайыны уһук хоту да сылдьан уһансыаха сөп дииллэрэ.

Бары сүктэриллибит эбээһинэстэрин эдэр специалист үтүө суобастаахтык уонна эппиэтти-настээхтик толорорун бэлиэтээн, 1942 с. партия райкома кинини Прибалтикадан көһөрүлүн кэлбит дьон оҕолорун көрсөргө уонна олохтуурга эппиэттээһинэн аныыллар. Бу барыта профессордар, композитордар, Латвия, Литва, Эстония үрдүк үөрэхтээх интеллигенциятын оҕолоро этилэр. Саха уола, айылаттан айдарылаах учуутал үтүө санаатынан, сылаас сыһыанынан бу дьону бэйэтигэр тардыбыта. Прибалтика профессордара араас омук тыа оҕолоругар бэртээхэй учууталар буолбуттара уонна оскуола эдэр сэбиэдиссэйи сөбүлээбиттэрэ. Билигин даҕаны Прибалтика араас куораттарыттан махтанар суруктар кэллэр.

Мань сэргэ Михаил Михайлович оройуон оскуолаларыгар

Киэн туттар дьоммут — биер дойдулаахтарбыт

ҮЙЭ АҢАРЫТТАН ОРДУК ЧӨРЭТИИ-ИИТИИ ЭЙГЭТИГЭР

дойду историятын үөрэтии пропагандиһынан, нэһилиэнньэҕэ Аҕа дойду Улуу сэриитин сырдатар лекторынан үлэлээбитэ. 1943 с. сайын оройуонга аан маннайгы пионерскай лааҕыры тэрийэн оҕолору барыларын үөрдүбүтэ. Манна кини эрэллээх, бэриһиллээх доҕорун, кэргэнин, кэлин саха биллиилээх педагога, РСФСР үтүөлээх учуутала буолбут Колесова Евдокия Павловнаны көрсүбүтэ. Евдокия Павловна саха дьахталларыттан биер бастакынан Дьокуускайдаагы фельдшерскэй-акушерскай оскуоланы бүтэрбитэ, сэри сағаламмытыгар куорат военкомата кинини санитарнай поездка үлэли ыыппыта, онно аҕыйах үлэлээбит кэннэ 19 саастаах кыһы хоту кылаабынай санитарнай инспекторынан анаабыттар.

1947 с. республика үөрэҕин министрэ С.С. Сьюльскэй бэйэтинэн эдэр учууталы М.М. Даниловы туйгун үлэтин иһин Дьокуускайдаагы педагогическай институт историческай факультетыгар үөрэттэрэ ытыттар. Үөрэнэр сылларыгар Михаил Михайлович педагогика кабинетин лаборантынан, тутуу хонтуоратыгар, гос. типографияҕа барытыгар тэннэ үлэлээбитэ, истрическай факультет комсомол секретарынан хаста да талыллыбыта. Кэлин учуонай, суруйааччы, государственнай уонна общественной үлэһит буолан аатырбыт дьон кинини кытта биригэ үөрэммиттэрэ, билигин да доҕордуулар. Институту 1951 с. бүтэрэн Нам оройуонун Затоннааҕы аҕыс кылаастаах оскуолатын директорунаан аанаммыта. Эдэр коммунист тутта партия райкомун пленумун чилиэнинэн та-

лыллыбыта, оройуон араас тэрилтэлэригэр пропагандиһынан аанаммыта. Хаста да оройуоннаагы суут народнай сэтээтэли-нэн, САССР Верховнай Советын

быбардарыгар быбардыыр комиссия салайааччытынан талыллыбыта. 1954 с. кинини Хатырык орто оскуолатын директорунаан аныыллар, оччолорго онно ССРС Наукаларын академиятын экспедициятын салайааччытынан биллиилээх учуонай, академик Н.В. Черскэй үлэлиирэ, кини сэмэй уонна талааннаах тыа учууталларын дьэ кэргэнин олус сөбүлээбитэ.

1955 с. үөрэх министрствота кинини Москваҕа идэтин үрдэттэрэ ытыттар. Ол кэннэ Нам орто оскуолатын директорунаан, оттон 1962 с. Нам аҕыс кылаастаах оскуолатын директорунаан аныыллар. Олун устата Михаил Ми-

хайлович республика уонна дойду норуотун үөрэҕиритин сайыннарыыга үлэлээбитэ, оскуолаҕа историаны үөрэтиигэ методическай пособиелары онорууга үгүс сыратын биэрбитэ. Кинини куруук уустук учаастактарга үлэли ыытталлара — салайааччынан, агитаторунаан, тэрийэччинэн. Сэмэй тыа учуутала элбэх юбилейнай мэтээлэринэн, «Үлэ ветерана» мэтээлинэн, Россия норуотун үөрэҕиритин туйгунун знагынан, ССКП ОК уонна САССР Министрдерин Советын грамоталарынан, «Нам уллуһун Бочуоттаах гражданина» аатынан нағараадалааммыта, Россия үөрэҕин министрствотын Махтал суругунан о.д.а. нағараадаларынан бэлиэтэммитэ.

Михаил Михайлович саамай үрдүк нағараадата — үгүс үөрэнээччилэрин тапталлара уонна ытыктыбыллары, олох истэригэр Е.М. Ларионов, В.П. Артамонов, И.С. Сивцев о.д.а. кинини «олоххо кылаабынай учууталларынан уонна иккис ағаларынан» ааттыыллар. 1999 сылтан кини 80 сааһыгар М.М. Данилов уонна Е.П. Колесова ааттарынан сыл айы ананар бириэмийэлэр олохтонон Нам политехнической оскуолатын бастын үөрэнээччилэригэр туттарыллар. Нағараадалааммыт үөрэнээччилэр уонна төрөптүттэрэ оҕолор олохторугар интеллектуальной үлэлэрин иһин ылбыт маннайгы нағараадаларын үрдүктүк сыаналыыллар. 2004 с. Михаил Михайлович «Сыл бастын мецената» буолбута. Эдэр педагогтар, М.М. Данилов үөрэнээччилэр оройуонга кини тэрийбит историктар методическай холбоһуктарыгар идэлэрин үрдэ-

тинэллэр, оттон кэргэнин Евдокия Павловнаны кытта тэрийбит норуот үөрэҕиритин музейыгар элбэх экскурсаннар сылдьан оройуон, республика биллиилээх педагогтарын туһунан кэпсиир экспонаттары билсэллэр.

Михаил Михайлович 60-тан тахса сыл бэйэ-бэйэлэрин өйөнсөн иллээхтик олохтубут тапталаах кэргэнинэн, Үлэ Кыһыл Знаматын уордьанын кавалера, Нам уллуһун Бочуоттаах гражданина, Россия үтүөлээх учуутала, сэри уонна педагогическай үлэ ветерана, ССРС Географическай обществотын дьиннээх чилиэнэ Колесова Евдокия Павловнаны Нам уллуһун, төрөөбүт республикаларын чэчири сайдытыгар, элбэх омуктаах норуотун интеллектуальной баайа хангырыгар киллэрбит тус өнөлөрө сүңкэн, дьоһун. Күүһүн харыстаабакка үйэ аңарыттан ордук үлэлээн, Михаил Михайлович улус үөрэҕиритин эрэ буолбакка, культура, экономика, социальная эйгэлэригэр ситиһилэрин уһансыбыта, ону таһынан тус бэйэтэ чөл олох, иллээх дьэ кэргэн, көлүөнэлэр быстыспат ситимнэрин уонна чэбдик, санаа көтөҕөр, ситиһиллээх үһүн үйэлэни холобурун көрдөрөр.

Билигин даҕаны кини өйү-санаатын, интеллектуальной энергиятын дьон-сэргэ олоҕо тупсарыгар туһаайар. Хас да саҕа аға уһун баһылыгы быһытынан, 4 оҕо ағата, 12 сиэн, 13 хос сиэн, 1 хос-хос сиэн эһэтэ Михаил Михайлович дьэ кэргэн үгэстэрин айымньылаахтык сайыннарыыга уонна угумнааһына — чөл олоҕо тутуһарынан, үтүө дьыалаларынан, дьонго, айылдаах истин уонна убаастабылаах сыһыанынан, улус, республика, Россия патриота, биер дойдулаахтарыгар наадалаах, туһалаах кини буоларынан эдэр көлүөнэҕэ чаҕылхай холобур буолар.

Кыһа Л.Д. ДАНИЛОВА, социологическай кандидата, докторант

Сокуону билиэххэ, тутуһуохха уонна туһаныахха

МАҢЫ КӨНҮЛЭ СУОХ КЭРДИВЭККИН

Маһы кэрдиигэ быйыл саҥа уларыйылар, быраабылалар киирдилэр. Аҕааччыларбытыгар наадалаах буолуо диэн ол туһунан «Якутский лесничество» солбуйааччы лесничайыттан, Намнаағы филиал салайааччытыттан Е.М. Ефремовтан кэпсиргэр көрдөстүбүт.

— Евгений Максимович, ааспыт сылга төһө мас кэрдилиннэ уонна 2009 с. төһө мас кэрдилэрэ былааннаарый?

— Ааспыт сылга Нам уллуһугар 17800 куб. мас кэрдилиннэ, онтон 11900 куб. тутуу маһа. Улуус дьаһалтатын баһылыга Ильин А.И. көбүлээһининэн тутуу үлэтэ сүрдээх күүскэ барда. Бу үлэмүт 2009 сылга тутуу үлэтэ өссө күүскэ ытыгыллара былааннаар. Онон үүммүт сылга улуус дьаһалтатын туруорсуутунан ойуур маһын кэрдии квотатын улаатыннарары ситистибит. Былырын улууска 13000 куб. кэрдиллэр мас квотата кэлбит буоллабына, быйыл бу сыһыпара 28000 куб. дылы улаатта. Уонна аукциона суох мас кэрдигин тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэригэр, оскуолаларга уонна оҕо тэрилтэлэригэр, олохтоох уонна бэйэни салайыны муниципальнай тэриллиилэргэ 15400 куб. маһы кэрдыргэ көнүлүүр квотаны ыллыбыт. Онон билигин бу үһэ ыһыллыбыт бюджетнай тэрилтэлэр аукциона суох мас кэрдэр бырааптанналар.

— Мас кэрдигигэр ханнык быраабылалар баалларый?

Кини — киниэхэ

БЭРТЭЭХЭЙ БАЛЕТЫ КӨРДҮБҮТ

Дьокуускай куоракка Намтан төрүттээх үгүс биир дойдулаахтарбыт олоһолор, араас хайысхалаах тэрилтэлэргэ үлэлииллэр, үөрэнэллэр. Олортон биридэстэринэн бары бэркэ билэр кинибит Г.Г. Местников буолар. Кини Саха республикатын Д.К. Сивцев-Суорун Омоллоон аатын государственнай опера уонна балет театрын директорынан үлэлээбитэ балайда кэм буолла. Ааспыт үһүс ыһырыылаах созовка улуус мунһабын депутатын быһыытынан улууспут сайдыытын туһугар билиитин-көрүүтүн ууран туран күүскэ үлэлээбитэ. Үөрэх систематыгар сыһыаннаан үгүс боппуруостары туруорсан, быһаарсан кэлбитэ.

Бу күнүргэ Гаврил Гаврильевич Нам уллуһун үөрэҥин систематыгар биир үөрүүлээх түгэни бэлэхтээтэ. Ол курдук «В тени ветров» диэн французскай модерн-балетка 250 билиэти босхо биэрэн үөртэ. Бу бэлиэтэринэн улуус оскуолаларын учууталлара, үөрэнээччилэр, управление үлэһиттэрэ театрга киирэн балеты көрөн, сэргэхсийэн, үөрэн-көтөн, астынан табыстылар. Балет — олоххо үтүө-мөкү, үрүн-хара мөккүһүтүн туһунан философскай ис хоһоонноох бэртээхэй туруоруу. Саха балета сайдар кыахтаабын, артыыстар таһымнара үрдүгүн көрөн үөрдүбүт.

Онон күндү биир дойдулаахтыгыгар Г.Г. Местникова барҕа махтал тылларын этэбит уонна инникитин үлэтигэр үгүс ситиһини баҕарабыт. Онтон улууспут олохтоохторун бу саҥалы матыбынан туруоруллубут бэртээхэй балеты көрөрүгүтүгэр ыһырабыт.

М. ИГНАТЬЕВА,
үөрэх управлениета

Төһө маһы сылга кэрдэргэ норматив баар дуо?

— РФ правительствотын 2007 с. ыам ыйын 8 күнүнээҥи 273 №-дээх уураабынан көнүлэ суох маһы кэрдии иһин кэрдилибит мас таксовай сыанатыттан ыстарааба 50 төгүл улаатар. Ол эбэтэр 1000 солк. суумалаах маһы көнүлэ суох кэрдии иһин ыстарааба 50 тыһ. солк. буолар. Күөх зонаҕа, водоохраннай, ытык-кэрэ сирдэргэ (особо охраняемые территории) эбэтэр заказниктарга көнүлэ суох мас кэрдилибит буоллабына ыстарааба 100 төгүл улаатар. Ол эбэтэр 1000 солк. суумалаах маһы кэрдибит киһи 100 тыһ. солк. ыстарааптанар. Онтон мас кэрдигигэр нормативын туһунан этэр буоллаахха, манньк: 2008 с. тохсунньу 31 күнүгэр 550-3 1115-III №-дээх Саха республикатын сокуонун 20-с ыстатыйатыгар олоһуран манньк норматив ылыллан турар. Бастакытын, чааһынай дьонно бэйэлэригэр дьэ тутталларыгар 100 куб. тутуу маһа 20 сылга бэриллэр. Иккиннинэн, дьэ таһынаағы тутуу: (надворные постройки) баанньк, гараж, амбаар о.д.а. өрөмүөнүгэр 30 куб. тутуу маһа 3 сылга биридэ бэриллэр. Үсүһүнэн, оттор маска 30 куб. мас сыла аайы бэриллэр.

— Биир кубометр тутуу маһын сыаната хайдах буоларый?

— Биир кубометр тутуу маһа ортотунан 65-80 солк. дылы буолуон сөп. Бу мас төһө ыраах сиргэ кэрдилириттэн, бороудатыттан уонна деляна төһө изннээх буоларыттан тутулуктаах. Бу иһигэр деляна быһыытыгар биир гааҕа 1470 солк. төлөнөр уонна ойуур хаһаайыстыбатын быраабылаларын консультация биэрэһин киирэр: тэрилтэлэргэ 1 чааһа 258 солк., чааһынай дьонно 1 чааһа 191 солк.

Биир дойдулаахтарбын, Нам уллуһун олохтоохторун төрөөбүт төрүт айылҕабытын харыстыаххайы уонна РФ уонна СР сокуоннарын бигэргэтиллибит мас кэрдигин быраабылаларын тутуһуоҕун диэн ыһырабын. Өйдөмөт боппуруостары биһиэхэ кэлэн быһаарсыаххытын сөп. Биһиги аадырыспыт манньк: Нам с., Чернышевскай уул. 66, тел. 41169, 42355.

Кэпсэттэ
В. РЫКУНОВА

Кини Нам оройуонугар Хатын Арыы нэһилиэгэр 28.02.1939 с. «Карл Маркс» колхоз чилиэннэрэ «Сытыган» диэн алааска олоһор Василий Тимофеевич уонна Дарья Егоровна Эверстовтарга уһун сындылдьынаах тымныылар уҕарыйыларын саҥана төрөөбүтэ. Ол кэмнээҥи оҕолор буюр муосталаах, муостунукутээх, көмүлүк оһохтоох, туруорбах тутуулаах балаҕаннарга оҕо саастара ааһара.

Элбэх оҕо төрөөбүтүтэн «илиилэрин соттон», харахтары уутун сотон үчүгэйкээн бэйэлээх төгүрүчү көрбүт Люсяларын эрэ тутан хаалбыттара. Дьон хараҕа хатамматын, тыл-өс хоммотун диэн улахан-нык саҥарбакка, ибир-сибир кэпсэтэн, мурун бүтэ оҕостон иппиттэрэ.

Аҕата Баһылай — колхоз

тор-бырааһынан үлэлээн баран, 18 сыл оройуоннаағы сэллиги эмигир диспансерга кылаабынай бырааһынан үтүө суобастаахтык, урдүк таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Оройуонна сэллик ыарыы инфекциятын тохтотууга элбэх ырааһырдар-чэбдигирдэр, эмигир, сэрэтэр үлэлэр урдүк таһымнаахтык тэриллэн ыгытыллыбыттара. Нэһилиэнньэ

Дьыллар уонна дьылҕалар

СЭРИИ КЭМИН ОҔОТО

(Очерк)

турук үлэһитэ уоттаах сэрииттэн эргиллибэтэҕэ. Ийэтэ Дарья Егоровна үллэр үйэтигэр колхоз, совхоз ыарахан үлэтигэр ыанньыксытынан үлэлээбитэ. Үлэни кыайа-хото тутара, үлэ-хамнас инники күөнүгэр сылдьара. Эр киһи үлэтин барытын сатаахтыгыра, хайаахтыай даҕаны, сатаабаппын диэн көрөн туруо баара дуо, барытын сатанньын-сатамматын онорорго, ылсарга тийэрэ. Иистэһинг, асчыт бэрдэ. Сэмэй, аламаҕай, сыгыары-сымнаҕас майгылаах этэ.

Ол саҥанаағы дьон кыһынны халлаан сырдыан иннинэ, сулустар өссө да сүтэ иликтэринэ туран үлэлээн, икки харананы ыспараллара. Дарья Егоровна очотооҕу үлэтэ сыаналанан сэрии сылларыгар «Үлэҕэ килбиэнин иһин» Сталин төбөлөөх мэтээлинэн наҕараадаламмыта.

Люся ийэтин багыһан, илиинкэйдэһэн ньирэйдэри хомуйара, ынах этэрээрэ, оҕо кыайар үлэтигэр сүүрэн-көтөн элэстэнэн мэлдьи көмө буолара. Очотооҕу, сэрии сылларын оҕолоро, бары кэриэтэ ыарахан олоҕу билэн, үлэни-хамнаһы ытыктыыр, убаастыыр буола улааппыттара. Люся оҕо эрдэ-дүтүнэн, ийэтинэн иллэн эрэ буоллаллар, тыаҕа тахсан дьэ-дэнтэн саҕалаан сир аһын барытын хомуйаллара. Чыгычаах ырыатын истэн, лыахтары экирэтэн, дьэрэкээн сибэкки ортотунан сүүрэн-көтөн, айылҕа суугунун дьикти алыбар ылларан улааппыта. Ол да иһин буолуо, билигин кинилэргэ сырыттааха наһаа үчүгэйдик маринуйдаммыт, тууһаммыт араас суол тэллэй, күөх луук, барыанна арааһа сылы быһа остуол хотойорунан ууруллар.

Люся 1955 с. Нам орто оскуолатын үчүгэйдик үөрэнэн бүтэрибитэ. Кини оскуолаҕа да, институтка да үөрэнэр кэмнэригэр дьүөгэлэригэр, доҕотторугар мэлдьи истин сыһыаннаах, хаһан баҕарар үөрэ көрсөр, сахалыы аһаҕас дууһалаах, лопбааччы олохтоох тыллаах буолан үгүс оҕо холобур туттара.

«Үөрэнэр кэмнэригигэр Аппааныттан элбэхтик сатыы сылдыбыппыт. Сарсыарда олус эрдэ туран, сүүрэн, түргэнник хааман уруоктутугар хойугаабат буоларбыт. Ийэлэрбит эмиз сүрдээх доҕордуу этилэр, иккиэн ыанньыксыттыыллара. Бэйэ-бэйэбитигэр ыалдыгыттанан, хоонньоһон утуян, өргө дьэри кэпсэтэн, ыкса дьүөгэли этибит», — диэн истин-иһирэх тылларынан оҕо сааһын дьүөгэтэ Томская Дарья Федоровна ахтар.

Люся Васильевна 1962 с. Благовещенскайдаағы медицинский институту ситиһилээхтик үөрэнэн бүтэрибитэ. Төрөөбүт оройуонугар үлэтин саҕалаабыта. Икки сыл ордина-

ортотугар тыҥа ыарыытын флюорографическай кэтээн көрүүлэр сыл ахсын былааннаахтык, ол иһигэр, оройуон нэһиликтэрин кэрийэн, тиһигин быспакка ытыгыллыбыттара. Ордук кыра өҕөл ортолоругар сэрэтэр, бириэмэтигэр сөптөөх диагностыр үлэтигэр тэриллэн, ыарыы чэпчэки ааһарын, үтүөрэрин ситиспиттэрэ. Онон, түбүктээх үлэ түмүктээх буолар. Сэллигинэн ыалдыы көрдөрүүтэ оройуонна лаппа намтаабыта. Ити республикаҕа биир үчүгэй көрдөрүүнэн бэлиэтэммитэ.

Ханнык баҕарар үлэ хайысхатыгар бэйэ-бэйэни өйдөһүү-өйөһүү, туруоруллар сыалы-соругу толорууга улахан төһүүнөн, көмөнөн буолар. Үлэ таһаарылаах буолуута иллээх-эйэлээх коллектив улахан ситиһиитэ.

Люся Васильевна дириг, кизг биллилээх специалист, салайааччы быһыытынан ураты ирдэбиллээх, туруоруммут сыалын толору ситиһир дьөбүрдээх тэрийээччи. 1980 сыллар саҕана оройуоннаағы сэллиги эмигир диспансерга 55 куйока-миэстэҕэ дьэри сыталлар этэ. Барыһах элбэх. Эдэр да кырдыаҕас даҕаны.

«Ол саҥанаағы үлэлээбит кэмнэригэр, олоғум биир умнуллубат, сырдык кэмнэригэр быһытынан саныбын. Люся Васильевна салайааччы, эмчит быһыытынан коллектив сүрдээх үчүгэйдик тутан, салайан үлэлэспитэ. Сыл ахсын үлэлиир кабинеттарытын, ыарыһахтарыт палаталарын субуотунньук тэрийэн өрөмүөннээн: испиэскэлээн, кырааскалаан, сууян-сотон кэбиһэрибит. Барытын үөрэ-көтө онорорбут. Кинир-хангыр саҥарсыы, быраҕаттаны хаһан да тахсыбат буолара. Барыһахтар уһундук эмтэнэр буолан, дэһнэтэн «тура-маары» хаамыталыыр түгэнэригэр, коллектив убаастаан, толлон биллэрбэккэ буола сатаан, им-дьым бараллара. «Кылаабынай биллэүүнэ куҕа-

һан буолуо», — диэн туспа тутан анал кэпсэти ытарбыт.

Коллективынан айылҕаҕа тахсан сыһыанарытын олус да сөбүлүүр этибит. Кэпсэтэн, күлэн-үөрэн, санаа атастаһан, чэпчээн, ордук чугас, истин буоларбыт. Ол маевкаларбытыгар арыгыны хаһан да ылбат этибит. Семенова Наталья Дмитриевна оонньоон, хаадылаан: «Арыгыһыт буолаары ыһаҕыт дуо?» — диэтэҕинэ кыбыстан, саҕата-ингэтэ суох баран хааларбыт. Ити үлэлиир кэммитигэр коллективтыт «Ударник Коммунистического труда» үрдүк ааты сүкпүтэ», — диэн өр сылларга ыстараары сизстэрэнэн үлэлээбит Астра Ефремовна Авксен-

тэва хараҕа чаҕылыан, сүргэ-тэ көтөүллэн кэпсиир.

Олоххо актыыбынай позициялаах киһи общественной үлэҕэ хаһан баҕарар сыстасар. Ол курдук, оройуонна үлэлээбит сылларыгар комсомол райкомун бюротун чилиэнинэн, икки төгүл оройуоннаағы сэбиэт депутатынан, райсовет исполкомун чилиэнинэн таһыллан оройуон социальнай-экономической сайдыытыгар бэйэтин сэмэй кылаатын киллэрсэбитэ.

Люся Васильевна ыарахан уонна доруобуйаҕа кутталлаах үлэҕэ энкилэ суох үлэтэ сыаналанан 1970 с. СССР Верховной Советын Бочуотунай Грамотатынан наҕараадаламмыта. 1975 с. СССР үтүөлээх бырааһын, онтон ССРС доруобуйатын харыстабылын туйгунун үрдүк ааттарынан бэлиэтэммитэ.

Иллээх, эйэлээх дьэ кэргэн Люся Васильевна, Тельман Александрович үс уолатарын улаатыннарар олох суолугар биҕэтик атаһарыгар туруордулар. 6 сиэннэрин бөүбөйдииллэр. Дьэ кэргэн аҕа баһылыга Тельман Александрович СССР доруобуйатын харыстабылын туйгуна. Билигин сэллик научнай-чинчийэр институтугар урогенитальной уонна уңуоһу-сүһүөх сэллигин эмигир отделение сэбиэдиссэинэн уонна фтизиатр-быраас быһыытынан хайы-үйө отутус сылын үлэлиир. Ыал улахан оҕото Александр Тельманович сэллик институтугар кизг профиллаах, үрдүк категориялаах сэллик хирурунан үлэли-хамсыы сылдьар. Орто уол Василий спецсвязь үлэһитэ. Андрей — өрөмүөнүүр-тутар үлэһит.

Нам оройуонугар Мьяриковтар дьэ кэргэтэрин билбэт киһи аҕыах. Үгүс элбэх доҕотторо, атастара, уруулар-аймахтара үчүгэйдик саныыллар. Үлэһит быһыытынан махтанан, киһи быһыытынан ытыктаан истин-иһирэх тылларынан ахталлар. Люся Васильевна билигин эмкэ бэриммэт сэллик палочкаларгыттан ыалдьар доһу эмигир «Фтизиатрия» НПП клиникатын 2-с терапевтической отделениетын сэбиэдиссэинэн үлэлиир.

Таптыыр идэтинэн үлэлиирин үгэр таһара оҕостон, дьонугар-сэргэтигэр, сахатын норуотугар туһалаағы онороруттан толору дьоллоһон, кини билигин да, мантан антах, дьарыгыттан илиитин араарбакка үлэлиир баҕалаах, үлэли сылдьар. Баҕарыабын киниэхэ кытаанах доруобуйаны, уһун үйэни, таһаарылаах үлэни, бар дьонун бараммат Махталын!

Андрей КОБЯКОВ,
Нам уллуһун Ытык кинитэ

(Төлөбүрдээх төрүөккэ
бүчээттэнэр)

ИИРЭХ ТЫЛААР

PDF-Compiler Free Version

Күндүтүк саныыр эдьийибитин, үтүө доруобуйа харыстабылын туйгунун, үрдүк категориялаах быраас-фтизиатрын, 2 N-дээх НПП «Фтизиатрия» терапевтической отделениетын сэбиэдиссэин ЭВЕРСТОВА ЛЮЦИЯ ВАСИЛЬЕВНАНЫ олобун кэрэ-бэлиэ күнүнэн, үөрүүлээх түгэнинэн ис сүрэхпиттэн үөрэн-көтөн туран истинник эбэр-дэлиибит.

Биһиги туспутугар ахсаабат кыһамнын, болдомтон, ылыктаах сүбэн-амаг, эйгэс сыһыанын, үтүө майгын иһин мунура суох махтанабыт. Эн үтүө санааһынан салайтаран, дьулурбан үлэтинэн билгин да үлэни өрө тутан, Саха сириин дьонун доруобуйата тупсарын туһугар үлэли-хамсыы сылдыаргынан киэн туттабыт.

Убаастабыллаах эдьийибитигэр кырдыары, ыалдыары билим-мөккэ кэргэнин, оҕолорун, сиэннэрин тустарыгар доруобай буол, үһүн үйэлэн диэн алгыс тылбытын Эийэхэ аныыбыт.

Н.Н. В.И. Тимофеевтар, С.В. И.Г. Егоровтар, Н.В., В.С. Колесовтар, С.Д., А.Г. Кобяковтар, М.М., Е.Д. Петровтар, Партизантан Л.Д., Н.Е. Соловьевтар, З.П., И.Д. Сысолятиннар, 1 Хомустаахтан А.Д., В.Г. Рожиннар, Дьокуускайтан О.Д., А.Я. Егоровтар

Ытыктыыр киһибитин, фтизиатрия научнай-практической Киин иккис клиникатыгар терапевтической отделение сэбиэдиссэин, Саха республикатын үгүөлээх бырааһын, Российской Федерацияга доруобуйа харыстабылын туйгунун, Нам улуунун Бочуоттаах гражданын, үрдүк категориялаах фтизиатры ЭВЕРСТОВА ЛЮЦИЯ ВАСИЛЬЕВНАНЫ 70 сааскын томточчу туолбут үбүлүйдээх күнүнүнэн ис сүрэхпиттэн итиитик-истинник эбэр-дэлиибит!

Эн 18 сыл төрөөбүт дойдугар, Намга, тубдиспансер кылаабынай бырааһынан таһаарылаахтык үлэлээбиккин, киэн билгинин, коллегаларгар мэдди күүс-өйөбүл буоларгын Нам улуунун дьонно-сэргэтэ, үлэлээбит коллективын истин-иһирэх тылын ахталлар-саныыллар. Баҕарабыт Эийэхэ үтүө доруобуйаны, уйгулаах олобу, саппаарыбат санааны, дьолу-соргуну.

Намнаагы тубдиспансер коллектива, ветеранара

Дорогого и любимого патриарха, глубокоуважаемого **МИХАИЛА МИХАЙЛОВИЧА ДАНИЛОВА** сердечно поздравляем с 90-летием!

От всей души желаем крепкого здоровья, счастья, долгих лет жизни на радость детям, внукам, правнукам, праправнучке, родным и близким!

Дети, внуки, родные и близкие

Ытыктыыр киһибитин, Нам улуунун Бочуоттаах олохтообун, Көбөкөн нэһилиэтин Ытык киһитин, тыыл, үлэ ветеранын **ДЬЯКОНОВА АННА ИННОКЕНТЬЕВНАНЫ** 80 сааскын туолбукунан итиитик-истинник эбэр-дэлиибит!

Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, оҕолорун, сиэннэрин тапталларынан угуттанан үһүнүк, дьоллоохтук олоһорго. Эн биһиэхэ көмөн, үтүө сыһыанын иһин махталбытын тиэрдэбит.

Намтан Ермолаева В.В., кыргыттар, күтүөттэрэ Намтан, Бороҕонтон, Дьокуускайтан

Күндү убайбытын **СОФРОНОВ ПЕТР ЕГОРОВИЧЫ** 55 сааскын томточчу туолбут өрөгөйдөөх күнүнүнэн итиитик-истинник эбэр-дэлиибит!

Саха алмааһыны кытаанах доруобуйаны, үлэбэр үрдүк ситиһиллэри, үһүн дьоллоох олобу баҕарабыт. Манньк олохтор өрүү ама-рах, бэһилэй буол. Сыралаах, сылаалаах үлэн дьон махталынан сыаналана турдун, баҕа санаан барыта туоллун, оҕолорун үөрэхтээх дьон буолан Эн ааккын ааттата, үөрдэ-көтүтэ сырыттыннар.

Биһиргэ төрөөбүттэрин, кийиттэрин, чугас аймахтарын

Извещение №19

О размещении муниципального заказа на капитальный ремонт стационара №1 Намской Центральной Районной Больницы

Способ размещения муниципального заказа: открытый аукцион

Организатор аукциона: Уполномоченный орган муниципального образования «Намский улус» на осуществление функций по размещению заказов для муниципальных нужд Намского улуса РС (Я)

Почтовый адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 каб. 301, телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68

Наименование заказчика: Муниципальное образование «Намский улус»

Почтовый адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1, тел. 8 (41162) 41-5-68, факс: 8 (41162) 41-5-68.

Сайт Министерства экономического развития РС (Я): <http://goszakupki.economy.ykt.ru>

Предмет контракта и объем выполняемых работ: Капитальный ремонт стационара №1 Намской Центральной Районной Больницы.

Объем указан в технической части аукционной документации.

Место выполнения работ: с. Намцы ул. Новобольничная 5.

Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота), в рублях: 3000000 (три миллиона) рублей

Преимущества, предоставляемые учреждениям УИС и организациям инвалидов, не предусмотрены.

Срок, место и порядок предоставления документации об аукционе: с 26 февраля 2009 г. до 19 марта 2009 года до 15:00ч. По заявке документацию можно получить по адресу: Республика Саха (Якутия), 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 каб. 307, телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68

Рассмотрение: с 19 марта в 15:00 до 26 марта 2009 г

В случае направления документации об аукционе по почте, организатор торгов не несет ответственность за утерю или вручение с опозданием документации об аукционе. Документация об аукционе может быть получена с сайта Министерства экономического развития Республики Саха (Якутия)

Место проведения открытого аукциона: РФ, 678380 Республика Саха (Якутия), Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68

Дата и время проведения открытого аукциона: 27 марта 2009 года 15 час. 00 мин. (время местное).

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Министерство внутренних дел Республики Саха (Якутия) объявляет набор для поступления в Якутский филиал Дальневосточного юридического института МВД России.

На очную форму обучения принимаются лица в возрасте до 25 лет, имеющие законченное полное среднее образование, годные по состоянию здоровья к военной службе.

Институт готовит специалистов со сроком обучения:

— 5 лет (правоохранительная деятельность).

Прием документов осуществляется до 1 мая.

В процессе оформления кандидаты проходят военно-врачебную комиссию и профессионально-психологическое обследование с 23 по 27 марта 2009 г. К военно-врачебной комиссии не допускаются кандидаты с ограничениями в приписных свидетельствах и временно негодные к военной службе (только категория годности «А»). Минимальный рост для кандидатов 160 см включительно.

Лица, поступившие на очную форму обучения, проходят предварительную сдачу нормативов по физической подготовке в июне-июле.

Вступительные экзамены проводятся с 1 августа по 1 сентября по следующим предметам:

- русский язык и литература (письменно);
- история отечества (устно);
- обществознание (устно);
- физическая подготовка.

Лица, сдавшие вступительные экзамены и прошедшие по конкурсу, зачисляются на основании решения приемной комиссии приказом начальника института. На период обучения они обеспечиваются формой, одеждой, денежным довольствием, питанием и проживанием в общежитии.

По всем интересующим вопросам обращаться в отдел кадров ОВД по Намскому району или по тел. 41-9-40

ВНИМАНИЮ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ГАЗА!

Намский участок УГРС «Ленагазсервис» напоминает, что оплата за газ должна производиться ежемесячно не позднее 10 числа месяца, следующего за расчетным. При просрочке платежа в соответствии со ст. 155 ЖК РФ начисляются пени. В случае непогашения долга задолженность будет взыматься в судебном порядке. **Платежи за газ принимаются в отделениях почтовой связи и в кассе УГРС «Ленагазсервис» по адресу: ул. Ц. Аммосова, 7.** Всех потребителей просим в кратчайшие сроки погасить сумму задолженности за поставленный природный газ.

2006 с. «Дьокуускай» кооперативка кирибиттэр 25-3-98 телефонна билсэ сылдыаргытыгар.

2 атыыр соноҕос, 1 атыыртый атыыланар. Тел. 25-0-87

Шестаков аатынан Култуура киинигэр кулун тутар 4 күнүгэр кэлэн иһэр аан дойдудьахта алларын күнүнэн эбэр-дэлиир уонна юбилейнай концергар ыгырар «Ыллыр эрдьон» улуустаагы конкурс түөрт төгүллээх «Гран-при» хаһаайына, Хатырыктаагы «Уолан» эрдьон ансамбля (сал. А. Татаринов).

Кыттыны ылааллар: Саха эстрадатын чаһылхай сулустара Аскалон Павлов, Байбал Сэмэнэп, Василий Еремеев, Мирослав Егоров; маастар-шоумен Д. Ядрихинский, диджей Серж; Намтыт кэрэ куолаһа Саргылана Пономарева; «Дьуөгэлэр» вокальной ансамбль; «Намыһа» вокальной ансамбль уода. Концерты иилээн-саҕалаан ыгытааҕа СР културатын туйгуна Иван Новиков.

Саҕаланар — 19 ч. Кирири билит — 150 солк.

Магазин «Автозапчасти» п. Нижний-Бестях реализует:

1. Трактора МТЗ-82-1, Прицепы-2 ПТС-4 (4 гонные)
 2. Погрузчик ПКУ-0,8-1 (Сальск), Погрузчик быстросъемный усиленный ПБМ-800-0 (Сальск) запчасти для ПКУ-0,8-1, ковш 0,4-0,5м3
 3. Двигатели 1-й комплектации КАМАЗ, КАМАЗ-ЕВРО, МТЗ, ЗИЛ-Бычок, ПАЗ, ГАЗ-53, УАЗ, ВОЛГА
 4. Запасные части КАМАЗ, МАЗ, КРАЗ, УРАЛ, ЗИЛ, ГАЗ-53, УАЗ, ВОЛГА, ВАЗ
 5. Запасные МТЗ-80/82, Т-40, Т-25, Т-16, ЛТЗ
 6. Запасные части ДТ-75 (А-41, СМД-18), Т-150 (СМД-60)
 7. Автомашины, автокамеры на все виды техники
 8. Гусеницы ДТ-75, ТДТ-55 (трелевщик), каретки и запчасти к ним
 9. Турбокомпрессора К-701/700, ЯМЗ, КАМАЗ, КАМАЗ-ЕВРО, СМД, ЗИЛ-Бычок, Т-130, Т-150, ДТ-75, Комбайн «Енисей-1200»
 10. Топливные насосы МТЗ (Д-240/243) новинка «MOTORPAL» (Чехия) и запчасти к ним, Бычок (Д-245), ДТ-75, Т-40, Т-25, Т-16, ЛТЗ, Т-150, КАМАЗ, КАМАЗ-ЕВРО, КАМАЗ-ЕВРО-2 «ВОСН», ЯМЗ-236/238
 11. Всегда в наличии фильтры воздушные, масляные, топливные всех моделей
 12. Масла моторные, трансмиссионные, дизельные, смазки, тосол
 13. Коленчатые валы, поршневые группы, колыца ко всем тракторам и автомобилям
 14. Широкий выбор ремкомплектов, манжет (сальников), подшипников, ремней
 15. Радиаторы водяные, отопители салона, рессоры, листы рессорные, стартера, генераторы, карбюраторы
 16. Аккумуляторы запитые 55, 62, 90, 132, 190 (Тюмень)
 17. Чехлы на сиденья, тенты УАЗ, КАМАЗ, багники, бензобаки
 18. Гидроцилиндры ПКУ-0,8 (Сальск) ЦС-110 (навеска ДТ-75), ЦС-75, ЦС-100 (навеска МТЗ) «ГидроСила», КАМАЗ-55102, КАМАЗ-4410 (14 тн.)
 19. Насосы шестеренные НШ-10У (4-х и 6-ти шлицевые), НШ-32УК, НШ-12А3, НШ-50УК, НШ-50А3, НШ-100А3
 20. Насосы вакуумные для водовозок КО-505А (КАМАЗ), КО-503 (ЗИЛ), УВД-10.000А (ГАЗ-53, дойка); Коробка отбора мощности КО-503В, КО-505А и запасные части к ним (текстилитовая лопатка, кран сливной)
 21. Шланги бензозонные, водовозные диаметром: 100 мм, 75 мм, 65 мм
 22. Шланги резиновые диаметром от 6 мм до 100 мм
 23. Гидрошланги РВД всех размеров, штуцера, муфты
 24. Автостекла всех видов, фары, фонари, все виды оптики
 25. Сенокосилки с гидроцилиндром и без КСФ-2,1 (МТЗ), КН-1,8 (Т-25), КНШ-1,8 (Т 16)
 26. Грабли боковые, поперечные (складные, навесные) — 3 м, 4 м, 6 м, 8 м
 27. Запасные части к сенокосной технике, ножи, шатуны
 28. Седла кавалерийские, казачие, хомуты, чересседельники, узла и шорные изделия
 29. Металлочерепица, профлист, полистирол, минеральная вата, электроды (китайские и отечественные) всех диаметров, плита печная 1-но и 2-х конфорочная, колосники, дверки топочные, задвижки
 30. Мотоциклы «Минск», ИЖ-«Планета-5», велосипеды, лодочные моторы «Yamaha», велосипеды
 31. Лодки надувные резиновые 1-но, 2-х, 3-х, местные
 32. Стекло оконное, пакия строительная, гвозди, войлок, брезент, дермантин
 33. Новое поступление!!! Холодильники, морозильники, электро-газовые плиты, стиральные машины, телевизоры, телевизионные антенны, музыкальные центры, DVD-плееры с караоке, электрочайники, кухонные комбайны, утюги, пылесосы
 34. Бензопилы всех известных марок и моделей как Husqvarna, STIHL, Poulan, Makita, Урал, Дружба — цепи и запчасти к ним
 35. Рубанки, болгарки, дрели, точила, фрезера, сварочные аппараты, станции водоснабжения, бензогенераторы, станки деревообрабатывающие, бензорезы, ледобуры
 36. ОТРУБИ гранулированные, ОБЕС (Алтайский, Амгинский), ЯЧМЕНЬ (Алтайский, Амгинский), ПШЕНИЦА (Амгинский), ДРОБЛЕНКА (Амгинская), КОМБИКОРМ КРС, СВИНОЙ (Хаптагайский)
- Подробную информацию можете получить по тел: (411-43) 47-256, 47-051 Работаем с предпринимателями и в кредит БОЛЕЕ 12000 наименований запчастей. Мы являемся официальными дилерами заводов изготовителей РОССИИ, Белоруссии, Украины.
- У НАС САМЫЕ НИЗКИЕ ЦЕНЫ ПО РЕСПУБЛИКЕ!!!**
- Наш адрес: п. Нижний-Бестях, ул. Ленина, 23, к/т: магазин автозапчастей (411-43) 47-256 магазин строительных материалов (411-43) 47-051, бухгалтерия факс: (411-43) 47-210, директор: (411-43) 47-050

Күндүтүк саныыр, убаастыыр быраатым, убайбыт **ФЕДОРОВ Василий Максимович-II** олунньу 17 күнүгэр хомолтолоохтук соһуччу барытынан оҕолоругар Эдуардка, Славага, Максима, бары билэр аймахтарыгар, доротторугар диринг кутурбаммытын, аһыбытын тиэрдэбит. **Биһиргэ төрөөбүт убайа, санаһа, Намтан, Эбээн-Бытантайтан бырааттара, кийиттэрэ**

Чугас ыалбытыгар Баишева Февронья Гаврильевна уонна Баишев Павел Гаврильевичка тапталлаах балтылар

СТЕПАНОВА Анна Гаврильевна соһумардык өлбүтүнэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. **Кондаковтар, Бурашевтар, Захаровтар, Винокуровтар**

Күндү балтыбыт, өр сылларга Бэрдьигэстээх, Нам киин балыһаларыгар хирургической медицинсээрэнэн үтүө суобастаахтык, таһаарылаахтык үлэлээбит **СТЕПАНОВА Анна Гаврильевна** соһумардык ыалдыан олохтон туораабытынан оҕолоругар, биһиргэ төрөөбүттэригэр уонна кинилэр дьээ кэргэттэригэр диринг кутурбаммытын биллэрэбит. Аһыгытын тэҥнэ үлэлээбит. **Намтан Баишева С.К., Баишева П.Д. дьээ кэргэнэ**

Чугас аймахпытыгар Галина Ивановна, оҕолоругар, аймахтарыгар Хамабаатта олохтооҕо **ПЕСТРЯКОВ Спиридон Владиславович** эдэр сааһыгар соһумардык олохтон туораабытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. **Шишкиннар, Сысолятиннар**

Редактор КАСЬЯНОВ В.Г.
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41141; факс — 41141; редакционной- издательской ситим — 41332

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маасабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №19-0428.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дьийэти аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияга кирибит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэдди биир буолбат.**

“ЭНСИЭЛИ” - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

“Энсиэли” хаһыат редакциянай-издательской ситимигэр талылыһа уонна тангыһына. Хаһыат Дьокуускайга «Якутия» медиа-холдинг» ОАО бэчээттэнэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лисс.

Көҥүл сыананан атыыланар
Индексэ — 54889. Тираһа — 2500
 Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 24.02.2009
 Сакааһын №-рэ — 15